

VKLJUČUJOČA DRUŽBA IN SODOBNI IZZIVI – POVZETKI
Državni svet RS, 27. marec 2015, ob 10. uri

Dr. Igor Pribac, moderator

Že 20 let, vsaj od vrha o družbenem razvoju v Helsinkih, je vključujoča družba eden od pomembnih ciljev družbenega razvoja, ki ga najdemo v pomembnih razvojnih dokumentih OZN, OECD in EU. Njegova vloga se krepi. Vizija enakopravne družbe »za vse njene člane« implicira priznanje, da so današnje družbe, tudi tiste, ki so v tem pogledu najbolj razvite, daleč od tega cilja. Vključujoča družba je torej moralno-normativni ideal, vendar sam menim, da je tudi previdnostna regulativna ideja tržno uspešnih družb. Vključujočnost lahko mislimo na politični ali družbeni ravni. Ideal vključujoče družbe je treba razumeti kot dodelavo ideala demokratičnosti izhajajoč iz dostojanstva oz. samozavedanja kot podlage za pripisovanje človekovih pravic.

Akad. prof. dr. Zdravko Mlinar

O vključevanju in izključevanju intelektualnih potencialov – od izključujoče politike k vključujoči družbi

Družbeno-razvojni trendi in vizija vključujoče družbe v soočanju z izključujočo politično prakso pri nas. Kako razkrivati in aktivirati človeške in še zlasti intelektualne potenciale, ki jih je dosedanja praksa upravljanja izključevala iz procesov političnega odločanja? Kje so ločnice in zamejitve, ki preprečujejo pretok in uporabo znanja za uveljavljanje razvojnih programov, ki presegajo partikularne, kratkoročne interese in odločanje od primera do primera? Disciplinarna organizacija znanja in sektorska organizacija upravljanja nista primerni osnovi za konkretno, celostno reševanje družbenih problemov. Kritična vprašanja v razmerjih med znanjem in politično močjo/oblastjo. Izključevanje zaradi poenostavljanja in »povprečniških rešitev«, v katerih ni mesta za dejansko družbeno kompleksnost in človekovo individualnost; enako obravnavanje neenakih. Zamejenost na formalno, institucionalno sfero, izključevanje bogastva neformalnega, »tihega« znanja prebivalcev. Novi koncepti in usmeritve: »odprta znanost«, »državljska znanost«, »kultura sodelovanja«, »koprodukcija« in »partnerstvo« med raziskovalci in odločevalci. Raziskovanje kot integralni del vsakdanje življenjske prakse. Prežemanje vlog v reprodukcijskem ciklusu, producenti in uporabniki znanja. Od enostranske usmerjenosti na delitev danega k primarni usmerjenosti na ustvarjanje novega.

Prof.dr. Mirjana Ule, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede

Posledice izključevanja v znanosti po spolni in starostni dimenziji za razvoj znanosti in družbe

Avtorica bo na posvetu predstavila rezultate raziskave o neenakostih v znanosti

Zakaj obstajajo tako očitne razlike med moškimi in ženskami, ki delujejo v znanosti, je vprašanje, ki je v ospredje stopilo prav v zadnjem desetletju. Spodbudila ga je vrsta raziskav, ki je ugotovila, da obstaja cela vrsta odkritih in prikritih oblik diskriminacije v znanosti po spolu, zaradi česar se

izgubljajo ženski intelektualni potenciali, kar pomeni izgubo za znanost in za družbo kot celoto. Uveljavljanje pogojev za enakost med spoloma v znanstvenem delu je ena bistvenih sestavin notranje demokratizacije znanosti. Predvsem feministični avtorice in avtorji opozarjajo, da morajo znanstvene skupnosti in institucije razviti svojo lastno notranjo demokracijo, da bi lahko ohranjale svoje poslanstvo in prispevale k širjenju socialne pravičnosti v družbi. Vključevanje žensk in drugih članic in članov marginaliziranih skupin v znanstveno skupnost in delo pomeni spoznavno korist za znanost in ni le znak večje družbene pravičnosti. Bolj vključevalne in bolj egalitarne raziskovalne skupnosti so spoznavno uspešnejše, so bolj odprte do različnih interpretacij in vrednotnih ocen. Znanstveno znanje je torej bolj objektivno, če znanstvena skupnost podeli znanstveno avtoriteto posameznikom in posameznicam glede na njihove stvarne znanstvene prispevke in spoznavne kompetence in ne glede na spol, status, etnično pripadnost, politična, ideološka prepričanja in podobno.

Dr. Vera Kržišnik-Bukić, znanstvena svetnica na Inštitutu za narodnostna vprašanja

Vključujoča družba in narodne manjšine v Sloveniji

Predstavljena bo dejanska slika na tem družbenem področju, kot se je izoblikovala v zadnjih 25 letih in odraža neenakopravno obravnavo manjšinskih narodnih skupnosti v Sloveniji. Uradna Slovenija se namreč vse od osamosvojitve načrtno in sistematično izogiba soočiti z dejstvom, da tu in zdaj ob slovenskem etnosu ne bivata le dve narodni manjšini, madžarska in italijanska, ter ena etnična skupnost, romska, temveč so tu, tudi tradicionalno, še razmeroma številčne etnične grupacije, ki so si v družbenih procesih ti. notranjih migracij oziroma preseljevanja znotraj nekdanje 72-letne skupne države svoj stalni dom ustvarile v Sloveniji, ali pa so nekateri njihovi segmenti v slovenskem etničnem prostoru živeli že prej, tudi že stoletja prej. Izrazitega ideološkega zavračanja je bila po koncu druge svetovne vojne pričakovano in potem vseskozi deležna še ena, nekdanj v slovenskem etničnem prostoru dominantna, a danes zelo maloštevilna etnična ali jezikovna (nemška) manjšina. Tem drugim dejanskim manjšinam država odreja kolektivno narodno-manjšinsko dostojanstvo na simbolni ravni in status narodno-manjšinskega subjekta, ki sta temeljni predpostavki demokratične družbene ureditve, saj so družbeni položaj in pravice narodnih manjšin ogledalo stanja demokracije v vsaki od evropskih držav.

Izvajanje se bo zadržalo na razlogih in domnevni upravičenosti uradnega razločevanja manjšinskih narodnih skupnosti v Sloveniji in poskušalo jasno pokazati pomen in prednosti procesov političnega, pravnega in splošno-družbenega vključevanja vseh manjšinskih narodnih skupnosti v slovensko družbo ne le za te skupnosti kot take, temveč za slovensko nacijo kot celoto.

Dr. Aleš Ručman-Bučar,

Formalna in družbena izključenost delavcev migrantov kot indikator položaja najširšega kroga prebivalcev

Avtor v prispevku predstavi mehanizme formalnega in družbenega izključevanja priseljencev v Sloveniji, nato pa se osredotoči na položaj delavcev migrantov. Pri tem se pri prespraševanju njihovega položaja naslanja na analizo delovanja sodobnega kapitalističnega sistema. Zaključuje, da

so migranti sicer »priročne žrtve«, vendar so identični mehanizmi izključevanja prisotni tudi pri drugih kategorijah socialno ranljivega dela prebivalstva (npr. mladih iskalcih zaposlitev, prekarnih delavcih).

Dr. Sanda Vrhovac,

(Politična) izključenost kot problem razraščanja politične patologije in volilne abstinence

Naraščajoča volilna abstinenca ni samo znak čedalje večje politične izključenosti čedalje večjega števila državljanov in povečevanja demokratičnega deficita ter koraka v »malokracijo«, ampak je inherentno povezana z naraščajočo socialno, dohodkovno, informacijsko,... neenakostjo oziroma izključenostjo, neenakimi možnostmi in ne nazadnje politično neenakostjo ljudi, zaradi česar naša družba drsi v predmodernost, demokratično nazaduje in postaja patološka. Ali bi obvezna volilna udeležba odpravila problem politične izključenosti v družbi, v kateri so globoko ukoreninjeni občutki ljudi, da je politika prežeta s korupcijo, da so vsi isti, kjer prevladuje vsesplošno politično nezadovoljstvo, apatija, alienacija, nezainteresiranost, skepticizem, cinizem, nezaupanje, razočaranost in ostala negativna psihološka in moralnopolitična stanja v odnosu do politike in političnega, ki ciklično perpetuirajo razraščanje politične patologije in posledično vodijo v naraščanje volilne abstinence oziroma politično (samo)izključenost.

Tea Jarc, Sindikat Mladi plus, strokovna sodelavka Inštituta za ustavno pravo

Vključevanje mladih v politično, socialno in ekonomsko odločanje

Avtorica se bo osredotočila predvsem na pomen participacije mladih v političnih procesih/pri sprejemanju odločitev (politično življenje), socialni položaj mladih (značilnosti: visoko izobražena generacija, življenje pri starših, apatija/aktivno državljanstvo?) in na vključevanje mladih na trg dela, problematika brezposelnosti mladih, itd... (ekonomski položaj). O vseh temah je imela več predavanj, sodelovala na okroglih mizah, razpravah, debatah, td... Predvsem o pomenu participacije mladih, vključevanje mladih v procese odločanja, posvetovanja z mladimi, obstoječi mehanizmi na nacionalni ravni in mednarodni ravni za participacijo mladih... tako da lahko o temi razpravlja z različnih gledišč. Z zaposlovanjem mladih se praktično vsakodnevno ukvarja, tako da lahko tudi glede tega opozori na trenutni položaj mladih v socialnem in ekonomskem življenju.

Mladi predstavljajo posebno starostno skupino, ki je med prehodom iz otroštva v odraslost. V tem času naj bi postali avtonomne osebe, ki prek kakovostnega izobraževanja lahko vstopijo varno na trg dela ter imajo kakovostno zaposlitev, se odselijo od staršev, potencialno začnejo ustvarjati lastne družine ter prevzamejo ostale družbene in politične odgovornosti. V zadnjih letih pa je to obdobje zaznamovala predvsem nestabilnost oz. prekarlost, kar vodi do vse kasnejše osamosvojitve mladih. In ravno ta starostna skupina - torej mladi - so zaradi svojih specifičnih lastnosti, tranzicije v odraslost, prekarosti in zaradi svoje starosti vse prevečkrat izključeni iz političnega, socialnega in ekonomskega odločanja.

Dr. Albin igličar

Vključujoča družba v zakonodajnem postopku

V prispevku bo spregovoril o naravi in pojmu civilne družbe, javnosti v predzakonodajnem postopku, načelu javnosti zakonodajnega postopka v parlamentu, lobiranju pri nastajanju zakonov in zakonodajni sledi.